

Suomen linjaukset menettelyistä Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) pakollisten velvoitteiden voimaansaattamiseksi sekä merenkulun hallinnon vaatimustenmukaisuuden varmistamiseksi

Suomen linjaukset menettelyistä Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) pakollisten velvoitteiden voimaansaattamiseksi sekä merenkulun hallinnon vaatimusten- mukaisuuden varmistamiseksi

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Liikenne- ja viestintäministeriö

CC BY-SA 4.0

ISBN pdf: 978-952-243-723-5

ISSN pdf: 1795-4045

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2024

Suomen linjaukset menettelyistä Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) pakollisten velvoitteiden voimaansaattamiseksi sekä merenkulun hallinnon vaatimustenmukaisuuden varmistamiseksi

Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 2024:4

Julkaisija	Liikenne- ja viestintäministeriö		
Tekijä/t	Anne Miettinen		
Yhteisötekijä	IMO IMSAS-auditoinnin valmistelu- ja koordinaatioryhmä		
Kieli	suomi	Sivumäärä	24

Tiivistelmä

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti vuoden 2024 Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) auditoinnin viitekehyksen (IMSAS) mukaista auditointia varten kansallisen valmistelu- ja koordinaatioryhmän, joka valmisteli tämän julkaisun.

Julkaisu sisältää IMO:n III -säännösten hallinnon strategiaa koskevan suosituksen mukaiset linjaukset menettelyistä, joilla Suomi varmistaa pakollisten velvoitteiden kansallisen hyväksynnän ja voimaansaattamisen kansallisella lainsäädännöllä sekä merenkulun hallinnon vaatimustenmukaisuuden.

Linjaukset sisältävät:

- Taustan, tavoitteet ja soveltamisalan IMO:n III -säännösten mukaisesti.
- Menettelyt tavoitteiden ja resurssien asettamiseksi merenkulun hallinnolle, sen toiminnan mittaamiselle ja vaatimustenmukaisuuden valvonnalle sekä hallinnon jatkuvalla parantamisella katselmointimenettelyä hyödyntämällä.
- Kuvauksen merenkulun hallinnossa toimivista ministeriöistä ja virastoista, prosessista IMO:n sääntelyn kansalliseksi hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä merenkulun hallinnon operatiivisista toimijoista ja tehtävistä.

Asiasanat	merenkulku, sääntely, hallinto, auditointi		
ISBN PDF	978-952-243-723-5	ISSN PDF	1795-4045
Asianumero	VN/27799/2022	Hankenumero	LVM037:00/2022
Julkaisun osoite	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-723-5		

Finlands riktlinjer för förfaranden för att fullgöra Internationella sjöfartsorganisationens (IMO) obligatoriska skyldigheter och för att säkra sjöfartsförvaltningens kravenlighet

Kommunikationsministeriets publikationer 2024:4

Utgivare	Kommunikationsministeriet		
Författare	Anne Miettinen		
Utarbetad av	Gruppen för beredning och samordning av en revision enligt IMO:s medlemsstatsrevisionssystem IMSAS		
Språk	finska	Sidantal	24

Referat

Kommunikationsministeriet har tillsatt en nationell grupp för att bereda och samordna en revision enligt Internationella sjöfartsorganisationens (IMO) revisionssystem för medlemsstaterna (IMSAS) 2024. Denna publikation har beretts av gruppen.

Publikationen innehåller riktlinjer enligt rekommendationen om en förvaltningsstrategi i IMO:s III-kod för förfaranden som säkerställer att Finland genom nationell lagstiftning godkänner och uppfyller de obligatoriska skyldigheterna och att sjöfartsförvaltningen fungerar kravenligt.

Riktlinjerna omfattar

- Bakgrund, mål och tillämpningsområde enligt IMO:s III-kod.
- Förfaranden för att fastställa mål och resurser för sjöfartsförvaltningen, för att mäta verksamhetens effektivitet och övervaka dess kravenlighet och för att kontinuerligt förbättra förvaltningen genom revisionssystemet.
- En beskrivning av de ministerier och ämbetsverk som är verksamma inom sjöfartsförvaltningen, av processen om att godkänna och sätta i kraft IMO:s reglering på nationell nivå samt av de operativa aktörerna och deras uppgifter inom sjöfartsförvaltningen.

Nyckelord	sjöfart, reglering, revision, förvaltning		
ISBN PDF	978-952-243-723-5	ISSN PDF	1795-4045
Ärendenummer	VN/27799/2022	Projektnummer	LVM037:00/2022
URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-723-5		

Finland's policies on procedures for the promulgation of the mandatory instruments of the International Maritime Organization (IMO) and for ensuring the compliance of the maritime administration

---

Publications of the Ministry of Transport and Communications 2024:4

Publisher	Ministry of Transport and Communications		
Author(s)	Anne Miettinen		
Group author	IMO IMSAS Audit Preparation and Coordination Group		
Language	Finnish	Pages	24

Abstract

The Ministry of Transport and Communications appointed a national preparation and coordination group for auditing in accordance with the International Maritime Organization (IMO) auditing framework (IMSAS) for 2024, which prepared this publication.

The publication outlines the procedures by which Finland will ensure the national approval and implementation of mandatory obligations through national legislation and the conformity of maritime administration in accordance with the IMO Recommendation on the governance strategy of the III Code.

The policies include:

1. Background, objectives and scope in accordance with the IMO III Code.
2. Procedures for setting targets and resources for the maritime administration, measuring its performance and monitoring its compliance, and continuously improving the administration by using the review procedure.
3. A description of the ministries and agencies operating in maritime administration, the process for the national adoption and implementation of IMO regulation, and the operative actors and tasks of maritime administration.

Keywords	shipping, regulation, administration, auditing		
ISBN PDF	978-952-243-723-5	ISSN PDF	1795-4045
Reference number	VN/27799/2022	Project number	LVM037:00/2022
URN address	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-723-5		

Sisältö

Suomen merenkulun hallinnon velvoitteita hoidetaan yhteistyössä, ja toimintaa seurataan ja parannetaan jatkuvasti		7
1	Tausta, tavoitteet ja soveltamisala	9
2	Merenkulun hallinnon järjestämisperiaatteet	11
2.1	Tavoitteiden ja resurssien asettaminen merenkulun hallinnolle.....	12
2.2	Merenkulun hallinnon toiminnan mittaaminen ja vaatimustenmukaisuuden valvonta	13
2.2.1	Hallinnon katselmus.....	14
3	Merenkulun hallinnon toimijat ja toiminnot	15
3.1	Merenkulun hallinnon ministeriöt sekä IMO:n sääntelyn kansallinen hyväksyntä ja voimaansaattaminen	16
3.1.1	IMO -sääntelyn hyväksyntä ja voimaansaattaminen kansallisessa lainsäädännössä.....	16
3.1.2	Vastuuministeriöt.....	19
3.2	Merenkulun hallinnon operatiiviset tehtävät ja niiden toteuttajat	20
3.2.1	Lippuvaltiovastuut.....	21
3.2.2	Rannikkovaltiovastuut	22
3.2.3	Satamavaltiovastuut.....	23
4	Merenkulun hallinnon jatkuva parantaminen linjausten avulla	24

SUOMEN MERENKULUN HALLINNON VELVOITTEITA HOIDETAAN YHTEISTYÖSSÄ, JA TOIMINTAA SEURATAAN JA PARANNETAAN JATKUVASTI

Tämän julkaisun sisältämät linjaukset muodostavat IMO:n III -säännösten suositteleman strategian. Julkaisussa käytetään termiä linjaukset, joka kuvaa suomen kielessä paremmin sen tarkoitusta kuvata menettelyjä, joilla varmistetaan IMO:n velvoitteiden toimeenpano kansallisella lainsäädännöllä sekä vaatimusten mukaisella merenkulun hallinnon toiminnalla. Näin linjaukset ja varsinainen merenkulun strategia voidaan selkeästi erottaa toisistaan. Linjausten lisäksi valmisteltiin auditointia tukemaan tarkempi kuvaus Suomen merenkulun hallinnosta ja sen toimijoista. Se on saatavilla valtioneuvoston hankeikkunan kautta.

Suomen merenkulun hallinto toimii hyvässä yhteistyössä, mikä on osoittautunut Suomen vahvuudeksi. Linjausten ja IMO IMSAS -auditoinnin yhteinen valmistelu on syventänyt yhteistyötä edelleen esimerkiksi uudella hyvällä käytännöllä, vuosittaisella merenkulun katselmuksella, jonka avulla toimintaa voidaan jatkuvasti parantaa. Haluan kiittää lämpimästi työryhmään osallistuvia ja muita yhteistyötahoja.

Puheenjohtaja:

Viestintäneuvos Anne Miettinen, Liikenne- ja viestintäministeriö

Varapuheenjohtaja:

Merikapteeni, johtava asiantuntija Juha-Matti Korsi,
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

Sihteeristö:

Johtava asiantuntija Susanna Jansson (Projektipäällikkö ja kansallinen yhteyspiste)
Erytisasiantuntija (IMSAS) Hanna Suutarila, Liikenne- ja viestintävirasto
(Projektipäällikkö ja kansallinen yhteyspiste 1.4.2023 alkaen)

Jäsenet:

Hallitusneuvos Katja Viertävä, Liikenne- ja viestintäministeriö
Erityisasiantuntija Pinja Oksanen, Liikenne- ja viestintäministeriö
Neuvotteleva virkamies Laura Sarlin, Liikenne- ja viestintäministeriö
Ylitarkastaja Väinö Pitkänen, Liikenne- ja viestintäministeriö
Projektipäällikkö Tommi Kontto, Suomen ympäristökeskus (Syke)
Opetusneuvos Ilmari Hyvönen, Opetus- ja kulttuuriministeriö
Erityisasiantuntija Milka Parviainen, Ympäristöministeriö
Ympäristöneuvos Jussi Soramäki, Valtioneuvoston kanslia
Onnettomuustutkimuskeskus Johtava tutkija Risto Haimila
Pelastusylitarkastaja Rami Ruuska, Rajavartiolaitos
Meripelastusasiantuntija Sami Järvenpää, Rajavartiolaitos
Ryhmäpäällikkö Antti Kangas, Ilmatieteenlaitos
Lakimies Matti Eronen, Väylävirasto
Operatiivinen johtaja Sari Talja, Fintraffic VTS
Yli-insinööri Timo Repo, Opetushallitus

Varajäsenet:

Asiantuntija Helena Orädd ja projektipäällikkö Joonatan Ahlroos, Väylävirasto
Ryhmäpäällikkö Patrick Eriksson, Ilmatieteen laitos
Teknologiajohtaja Jouni Patrakka, Fintraffic VTS
Poliisiylitarkastaja Timo Kerttula, Rajavartiolaitos
Ylitarkastaja Eeva Havas, Rajavartiolaitos
Hallitussihteeri Eeva-Maija Puheloinen, Ympäristöministeriö
Yli-insinööri Jarno Pöntinen, Opetushallitus

Lisäksi valmisteluun osallistui hankkeen aikana järjestetyn katselmuksen yhteydessä muita keskeisiä ministeriöitä ja aluehallinnon virastoja.

Helmikuu 2024

Anne Miettinen

1 Tausta, tavoitteet ja soveltamisala

Kansainvälisen merenkulkujärjestön IMO:n tehtävänä on luoda merenkulkualalle oikeudenmukainen ja tehokas, maailmanlaajuisesti toteutettu sääntelykehys, joka edistää turvallista, luotettavaa, ympäristöystävällistä, tehokasta ja kestävää merenkulkua. Jäsenvaltioilla on puolestaan vastuullaan IMO:n sääntelyn toimeenpano kansallisessa lainsäädännössä ja velvollisuus järjestää merenkulkuhallinto tehokkaasti, jotta ne voivat täyttää sovellettavasta kansainvälisestä lainsäädännöstä johtuvat velvollisuutensa lippu-, satama- ja rannikkovaltioina.

Tässä julkaisussa kuvataan Suomen linjaukset menettelyistä, joilla varmistetaan Kansainvälisen merenkulkujärjestön pakollisten velvoitteiden täyttyminen kansallisen merenkulun hallinnon toimesta. Linjaukset on laadittu yhteistyössä niiden ministeriöiden ja viranomaisten kesken, joilla on merenkulun vastuualueita Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) instrumenttien täytäntöönpanosäännösten (jäljempänä III-säännöstö) asettaman auditointikehyksen mukaisesti.

Nämä linjaukset:

1. kuvaavat organisoinnin ja menettelyt, joilla varmistetaan, että Suomeen kohdistuvat merenkulun hallinnon vastuut ja velvollisuudet täytetään;
2. määrittävät menettelyt, joilla kansainvälisen sääntelyn kansallista voimaansaattamista ja toimeenpanoa valvotaan ja mitataan;
3. kuvaavat miten linjausten tehokkuutta ja soveltuvuutta seurataan, ylläpidetään ja parannetaan, jotta viranomaiset saavuttavat tarvittavan tason lippu-, satama- ja rantavaltioitehtävissä.

Tässä julkaisussa kuvatut merenkulun hallinnon vastuut ja velvollisuudet perustuvat III-säännösten mukaisesti seuraaviin kansainvälisiin sopimuksiin, niiden kansallisiin vastineisiin sekä niitä tukeviin säädöksiin ja ohjeisiin.

III-säännöstö kattaa seuraavan sääntelyn:

1. Ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehty kansainvälinen yleissopimus, ns. SOLAS-yleissopimus (SopS 11/1981),
2. Alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvä vuoden 1978 pöytäkirja liitteineen, ns. MAR-POL 73/78 -yleissopimus (SopS 51/1983),
3. Kansainvälistä alusten aiheuttaman meren pilaantumista koskevaa yleissopimusta (MARPOL) muuttavaan vuoden 1997 pöytäkirjaan (MARPOL PROT 1997) (SopS 33/2005),
4. Kansainvälinen merenkulkijoiden koulutusta, pätevyyskirjoja ja vahdinpitoa koskeva vuoden 1978 yleissopimus, ns. STCW-yleissopimus (SopS 22/1984),
5. Kansainvälinen lastiviivayleissopimus, 1966 (LL 66) (SopS 52/1968),
6. Vuoden 1988 pöytäkirja liittyen Kansainväliseen lastiviivayleissopimukseen, 1966 (LL PROT 1988) (SopS 12/2000),
7. Kansainvälinen aluksenmittausyleissopimus 1969 (TONNAGE 1969) (SopS 31/1982),
8. Kansainvälisistä säännöistä yhteen törmäämisen ehkäisemiseksi merellä vuonna 1972 tehty yleissopimus, ns. COLREG-yleissopimus (COLREG 1972) (SopS 30/1977).

2 Merenkulun hallinnon järjestämisperiaatteet

Merenkulun hallinto on Suomessa hajautettu 11 ministeriön, niiden hallinnonalojen 9 viraston ja alueellisten virastojen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY:t) ja Aluehallintovirastojen (AVI:t) vastuulle. Ministeriöistä ja keskusvirastoista käytetään jäljempänä taulukoissa seuraavia lyhenteitä: liikenne- ja viestintäministeriö (LVM), ympäristöministeriö (YM), sisäministeriö (SM), oikeusministeriö (OM), ulkoministeriö (UM), valtiovarainministeriö (VM), valtioneuvoston kanslia (VNK), työ- ja elinkeinoministeriö (TEM), sosiaali- ja terveysministeriö (STM) ja maa- ja metsätalousministeriö (MMM). Virastoja ovat Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom), Väylävirasto, Ilmatieteen laitos, Rajavartiolaitos (RVL), Tilastokeskus, Onnettomuustutkintakeskus (OTKES), Poliisihallitus (Poliisi), Suomen ympäristökeskus (Syke) ja Tulli.

Kukin ministeriö vastaa oman toimialansa tehtävistä. Virastoille määrätty operatiiviset vastuut on eriytetty ministeriöiden lainsäädännöllisistä valmisteluvastuista. Myös virastojen sisällä tai välillä on valvonta- ja palvelunhankintavastuut eriytetty intressiristiriitojen välttämiseksi.

Ministeriöt huolehtivat kansainvälisten sopimusten ja niiden muutosten kansallisesta hyväksymisestä ja voimaansaattamisesta, valmistelevat lainsäädäntöesitykset ja seuraavat lainsäädännön vaikuttavuutta.

Virastojen tehtävät perustuvat lainsäädännöstä tuleviin velvoitteisiin. Ne kohdistuvat yrityksiin, oppilaitoksiin, satamanpitäjiin, aluksiin ja merihenkilöstöön sekä viranomaisiin. Virastot myöntävät luvat toiminnan harjoittamiseen ja liikennöintiin sekä ylläpitävät erilliset rekisterit ja kokoavat tilastot. Virastot antavat myös tarkempia ohjeita liikenteen järjestelyistä, raportoinnista, asianmukaisesta toiminnasta, varustelusta, rakenteista sekä kunnossapidosta. Valvonta, tarkastustoiminta ja tutkinnat kuuluvat virastojen tehtäväkentille, kuitenkin niin että ihmisen henkiä tai vakavia ympäristöonnettomuuksia ei tutki luvittava viranomainen.

2.1 Tavoitteiden ja resurssien asettaminen merenkulun hallinnolle

Hallinnolle asetetaan keskeisimmät strategiset tavoitteet neljän vuoden välein eduskuntavaalien ja hallituksen muodostamisen aikataulussa. Hallitusohjelma sisältää hallituskaudella tehtävät keskeisimmät uudistukset. Viranomaistoiminnan (ml. kansainvälisten velvoitteiden hoitaminen) jatkuvuus varmistetaan myös yli vaalikausien. Hallitusohjelma, joka sisältää tavoitteet, ohjaa budjetointia eli valtion talousarvion suunnittelua. Ministeriöiden pitkän tähtäimen taloussuunnittelu tapahtuu julkisen talouden suunnitelmalla (JTS).

Ministeriöillä ja virastoilla on työjärjestykset, joissa on linjattu toimintaa ja resursseja koskevista prosesseista ja vastuista. Työjärjestykseen sisältyvät viranomaiselle kuuluvat lakisääteiset tehtävät.

Toiminnan ja talouden suunnittelua ohjaavat kulloinkin voimassa oleva hallitusohjelma, hallinnonalan mahdollinen konsernistrategia, määräraajakopäätökset sekä ministeriöiden johdon linjaukset. Strategiat ja niitä tukeva resurssiohjaus luovat raamit virastojen keskeisille toiminnan ja talouden suunnitteluasiakirjoille, kehusehdotukselle, talous-arvioehdotuksille sekä vuosittain laadittaville virastojen tulossopimuksille.

Ministeriöt ohjaavat virastoja ja vastaavat siitä, että niiden tavoitteet ja toiminta ovat linjassa hallitusohjelman kanssa. Valtion talousarvion hyväksymisen jälkeen kukin ministeriö tekee vuosittain tulossopimukset virastojensa kanssa. Niissä asetetut tavoitteet kattavat koko viraston toiminnan, joten spesifisti merenkulun hallinnolle asetettuja tavoitteita voi olla vähäisesti. Edellä mainitut prosessit kuitenkin asettavat raamit sekä taloudellisille että inhimillisille resursseille, joita merenkulun hallinnolla on käytössään.

Kukin merenkulun hallinnon virasto asettaa tavoitteita itselleen täyttääkseen sille lainsäädännöllä asetetut vastuut ja velvollisuudet. Tätä kutsutaan normatiiviseksi tavoitteiden asettamiseksi.

Kukin virasto suunnittelee toimintaansa käytännön tasolla sisäisesti suhteessa hallitusohjelmaan, tulossopimukseen, ministeriön ohjaukseen sekä toiminnalleen asettamiinsa sisäisiin tavoitteisiin. Tätä kutsutaan taktiseksi suunnitteluksi.

2.2 Merenkulun hallinnon toiminnan mittaaminen ja vaatimustenmukaisuuden valvonta

Hallinnon yleistä toimivuutta tarkastellaan sisäisin tarkastuksin, katselmuksin ja ulkoisten arviointien avulla.

Ministeriö antaa vuosittain hallinnonalan virastoista tilinpäätöskannanoton, jossa tarkastellaan tulossopimusten saavuttamista ja taloudenpitoa. Tilinpäätöskannanoton perustana on viraston tilinpäätös, joka sisältää toimintakertomuksen ja siitä annetun Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksen.

Merenkulun hallinnon toiminnan tehokkuutta tarkastellaan suhteessa kansainvälisten sopimusten toimenpitoon noin seitsemän vuoden välein IMO:n suorittaman IMSAS-auditoinnin (Kansainvälisen merenkulun järjestön IMO:n auditoinnin viitekehys) avulla. Lisäksi Euroopan Meriturvallisuusvirasto auditoi säännöllisesti Suomen EU-lainsäädännön täytäntöönpanotoimia.

Ne merenkulun hallinnon toimijat, joilla on käytössään ulkoisesti auditoitu johtamisjärjestelmä auditoidaan ulkopuolisten toimesta järjestelmän asettamien vaatimusten mukaisesti. Sisäisesti toimintaa arvioidaan ja kehitetään johtamisjärjestelmien ja johtosäntöjen sekä riskien arvioinnin suunnitelmien avulla.

2.2.1 Hallinnon katselmus

Erillisten hallinnon osa-alueiden auditointien lisäksi koko merenkulun hallinnon toimintaa tarkastellaan ja parannetaan jatkuvasti vuosittain erillisen katselmuksen avulla. Katselmusta hyödynnetään tarvittaessa myös linjausten kehittämiseksi.

Hallinnon katselmus sisältää ainakin seuraavat asiat:

- toimintaympäristön mahdolliset muutokset
- sopimusten ja niiden muutosten sekä kansallisen hyväksymisen ja voimaansaattamiseen tilanne sekä lainsäädäntöhankkeet
- otetaan tiedoksi merenkulun hallinnon tilastot
- toimijakohtaiset tavoitteet ja avainprosessit, joilla tavoitteiden toteutuminen varmistetaan sekä kehittämistarpeet
  - kunkin toimijan itsearviointien tai sisäisten auditointien tulokset sekä mahdollisten korjaustoimenpiteiden tilanne
  - ulkoisten auditointien tulokset ja mahdollisten korjaustoimenpiteiden tilanne
  - toimintaympäristöstä nousevat ja sidosryhmien mahdolliset kehittämissuhteet
- keskeiset hallinnon koordinaatiokokoukset ja niiden toimenpiteet
- mahdolliset muutostarpeet linjauksiin

3 Merenkulun hallinnon toimijat ja toiminnot

Ministeriöiden ja virastojen organisointi ja vastuut perustuvat lainsäädäntöön. Meriturvallisuuteen, meriympäristöön, merenkulkuun ja meriliikenteeseen liittyvät tehtävät ja IMO:n sääntelyn toimeenpano kuuluvat erityisesti alla olevan kuvan mukaisten ministeriöiden ja niiden hallinnonalojen virastojen tehtäviin.

Kuvio 1. Merenkulun hallinto

3.1 Merenkulun hallinnon ministeriöt sekä IMO:n sääntelyn kansallinen hyväksyntä ja voimaansaattaminen

Ministeriöiden keskeisiä tehtäviä ovat säädösvalmistelu, hallinnonalan tulosohjaus ja omistajaohjaus, kansainvälinen yhteistyö ml. kansainväliset järjestöt ja Euroopan unioni sekä hallinnonalan budjetti.

Hallitusohjelman perusteella valmistellaan lainsäädäntösuunnitelma, jota päivitetään jatkuvasti. Ministeriökohtaisissa lainsäädäntösuunnitelmissa huomioidaan myös kansainvälisten sopimusten ja niiden muutosten hyväksyminen ja voimaansaattaminen. Valtion budjetissa resursoidaan myös lainsäädännön muutosten vaatima viranomaistoimintaan ja hankintoihin tarvittava rahoitus.

Ministeriöt seuraavat ja kehittävät lainsäädäntöprosessin ja lainsäädännön laatua jatkuvasti vaikutusarvioilla lainsäädäntöprosessin alussa ja sen jälkeen. Vaikutusarvioiden tekeminen tukemaan kansainvälisen sääntelyn kehitystä ja yhteistyötä on keskeistä erityisesti isojen, systeemisten muutosten osalta, liittyen esimerkiksi päästöjen vähentämiseen ja uusien teknologioiden käyttöönottoon. Kansallisesti Suomi pyrkii tehokkuuden parantamiseen liittämällä IMO-sääntelyn voimaansaattamisen suurten kansallisten lainsäädäntöhankkeiden yhteyteen, huomioiden kuitenkin aikarajoitteet.

Jokainen ministeriö vastaa oman toimialansa lainsäädännön valmistelusta Suomen perustuslain mukaisesti. Liikenne- ja viestintäministeriö (LVM) vastaa IMO-sopimusten ja sopimusmuutosten hyväksymisen ja voimaansaattamisen kansallisesta valmistelusta sekä IMO-sääntelyn seurannasta. LVM koordinoi tarvittavat toimet virastojen ja muiden ministeriöiden kanssa. Sopimukset tai niiden muutokset tuodaan osaksi kansallista lainsäädäntöä ja sitten toimeenpannaan osana merenkulun hallinnon toimintaa.

3.1.1 IMO -sääntelyn hyväksyntä ja voimaansaattaminen kansallisessa lainsäädännössä

Kansainvälisten sopimusten voimaansaattaminen Suomessa perustuu Suomen perustuslain mukaisesti dualistiseen järjestelmään. Tämä tarkoittaa, että (1) valtiosopimuksesta on tehtävä kansainvälisoikeudellisesti Suomea velvoittava sitoutumispäätös, minkä lisäksi (2) se on myös erikseen voimaansaatettava, jotta se tulee valtion sisäisesti voimaan.

IMO:n yleissopimukseen ja niiden muutoksiin (1) sitoutuminen kansainvälisoikeudellisesti tapahtuu hyväksymällä. Hyväksymisen jälkeen velvoitteet myös (2) saatetaan voimaan joko puite- eli blankettilailla tai -asetuksella. Tämän lisäksi velvoitteiden sisällöstä säädetään usein aineellisessa lainsäädännössä.

Suomessa hyväksymis- ja voimaansaattamisprosessit eroavat sen mukaan, onko kyseessä laintasoinen vai lakia alemman tasoinen velvoite. Lisäksi prosesseissa on eroja sen mukaan, onko kyse Euroopan Unionin (EU) ja sen jäsenvaltioiden jaetussa toimivallassa olevasta asiasta vai EU:n yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvasta asiasta.

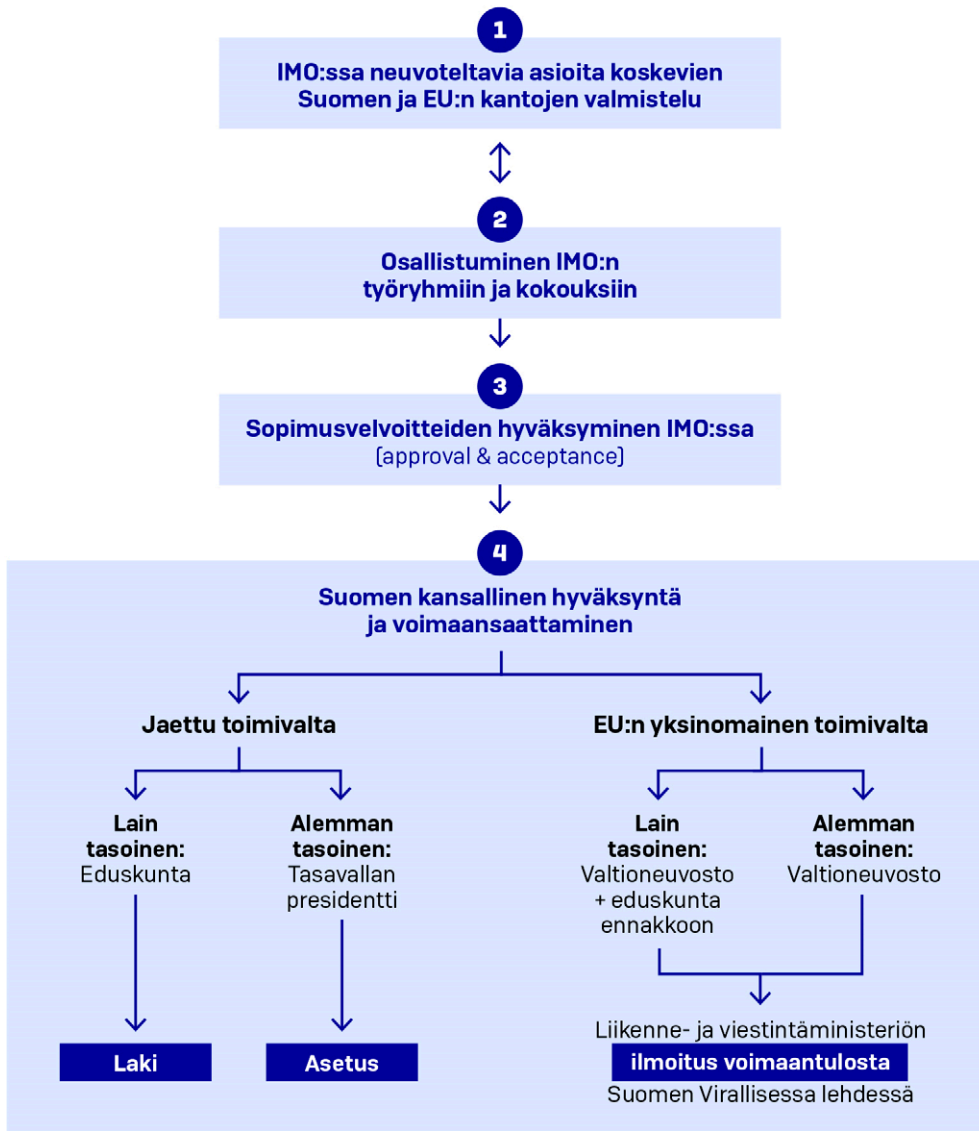
Hyväksymisprosessi

Jaettuun toimivaltaan kuuluvat velvoitteet hyväksyy eduskunta, kun kyse on lain tasoisesta sääntelystä, ja tasavallan presidentti, kun kyse on lakia alemman tasoisesta sääntelystä. EU:n yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvat asiat hyväksyy Suomen osalta valtioneuvosto riippumatta siitä, minkä tasoisesta sääntelystä on kyse. Lain tasoisista EU:n yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvista velvoitteista tulee kuitenkin kuulla eduskuntaa jo niistä käytävien neuvottelujen aikana.

Voimaansaattamisprosessi

Lain tasoiset velvoitteet saatetaan voimaan lailla. Yleisten menettelyiden mukaisesti voimaansaattamislain hyväksyy eduskunta ja vahvistaa tasavallan presidentti. Muut velvoitteet saatetaan voimaan valtioneuvoston asetuksella. EU:n yksinomaisessa toimivallassa olevia kansainvälisiä IMO-velvoitteita ei saateta kansallisesti voimaan, mutta niiden voimaantulosta annetaan ministeriön ilmoitus.

Kuvio 2. IMO-sääntelyn kansallisen hyväksynnän ja voimaansaattamisen yksinkertaistettu prosessi

3.1.2 Vastuuministeriöt

Taulukko 1. Merenkulun hallintoa ohjaavat seuraavat vastuuministeriöt.

Sovellusala	Vastuu	Sovellusala	Vastuu
IMO -sääntelyn seuranta sekä hyväksyminen ja voimaansaattaminen	LVM	Satamien (ympäristö) vaikutukset	YM, LVM
Meriympäristön suojele	LVM, YM, SM	Yleinen perustuslakiin liittyvä valmistelu	OM
Ympäristövaikutukset	YM	Sanktiot ja rangaistukset	LVM, OM, SM
Liikennejärjestelmä	LVM	Yleinen kansainvälisen toiminnan koordinoiti	UM
Viestintäjärjestelmä	LVM	Valtion talousarvio	VM
Ympäristöolosuhdetieto	YM, LVM	Tilastot	VM
Yleinen EU-lain-säädännön koordinoiti	VNK	Tulli	VM
Yleinen hallitusohjelman tavoitteiden toimeenpanon valvonta	VNK	Turvatoimi (security)	SM, LVM
Meripolitiikka	VNK	Turvallisuustutkinta	OM
Kalastus, kalatalous	MMM	Työsuojelu, työtaturmatutkinta, lepoajat	STM, TEM, LVM
Merenkulun koulutus ja ammattitaito	OKM, LVM	Etsintä- ja pelastustoiminta, ympäristövahingontorjunta	SM

3.2 Merenkulun hallinnon operatiiviset tehtävät ja niiden toteuttajat

Merenkulun hallinnon toimeenpanotehtävät jakautuvat eri virastojen ja laitosten kesken, kuitenkin niin, että saman kokonaisuuden eri tehtäviä voi toteuttaa useampi virasto. Liikenne- ja viestintävirasto tukee liikenne- ja viestintäministeriötä IMO-kokousten valmistelussa ja IMO-sääntelyn seurannassa. Virasto valmistelee alemman asteisia normeja eli määräyksiä IMO-sääntelyn teknisluonteiseen voimaansaattamiseen liittyen. Virastot myös tukevat ministeriöiden lainsäädännön valmistelutyötä. Virastojen tehtävät on kuvattu laeissa, asetuksissa ja työjärjestyksissä.

Merenkulun hallinto toimii operatiivisesti kolmessa kansainvälisesti säädellyssä roolissa: lippuvaltion, satamavaltion ja rannikkovaltion hallintona. Kussakin näistä rooleissa on vastuita, jotka liittyvät turvalliseen merenkulkuun ja meriympäristön suojeluun.

3.2.1 Lippuvaltiiovastuut

Lippuvaltion hallinnolla on vastuu kansainvälisten merenkulkumääräysten täytäntöönpanosta ja valvonnasta kaikkien sen lipun alla purjehtivien alusten osalta, sekä sen merenkulkijoilleen myöntämien pätevyyskirjojen asianmukaisuudesta.

Taulukko 2. Lippuvaltiiovastuut

Tehtävän luonne	Operatiivinen tehtävä	Toteuttaja
Toimeenpano	Henkilöille myönnettävät pätevyyskirjat tai kelpoisuustodistukset	Traficom
Toimeenpano	Merenkulkijoiden koulutustarjoajien ja -opetusohjelmien hyväksyntä ja valvonta	OKM/Traficom
Toimeenpano	Tulkinnat niistä tapauksista, joissa kv. vaatimus voidaan ratkaista hallintoa tyydyttävällä tavalla (to the satisfaction of the Administration)	Traficom
Toimeenpano	Suomalaisten alusten riittävän turvallisen miehityksen varmistaminen	Traficom
Delegointi	Luokituslaitosten valtuutus	Traficom
Delegointi	Nimettyjen katsastajien, aluksenmittaajien, tarkastajien ja luokan (RO:t) valvonta	Traficom
Täytäntöönpano	Aluksen merikelpoisuusvaatimus	Traficom
Täytäntöönpano	Aluksen katsastusvaatimus	Traficom
Täytäntöönpano	Kv. sääntöjen ja standardien rikkomisesta määrättävien seuraamusten toimeenpano	RVL/Traficom/ OTKES/Poliisi/ tuomioistuimet
Täytäntöönpano	Todistuskirjojen myöntäminen aluksille	Traficom
Tutkinta	Onnettomuustutkinta	OTKES
Tutkinta	Laivatyötapaturmien tutkinta	AVI

3.2.2 Rannikkovaltio vastuut

Rannikkovaltion lainkäyttövaltaan kuuluvat kansalliset merialueet ja niiden luonnonvarat, ja niiden vastuisiin näiden vesialueiden läpi kulkevat väylät ja vesireitit sekä niitä hyödyntävä alusliikenne, joita alusturvallisuuden ja meriympäristön-suojelun varmistamiseksi säädellään laein ja turvataan palveluin.

Tehtävän luonne	Operatiivinen tehtävä	Toteuttaja
Toimeenpano	Radioviestintäpalvelut	Traficom/RVL/Fintraffic
Toimeenpano	Sääpalvelut ja -varoitukset	Ilmatieteen laitos
Toimeenpano	Etsintä- ja pelastustoiminta (SAR)	RVL
Toimeenpano	Merenmittaus- ja merikartoitus	Traficom
Toimeenpano	Reittijakojärjestelmien perustaminen tai lakkauttaminen	Traficom
Toimeenpano	Reittijakojärjestelmien noudattamisen valvonta	Fintraffic/Traficom
Toimeenpano	Alusten pakolliset ilmoittautumiset (GOFREP)	Traficom/Fintraffic
Toimeenpano	Alusten pakolliset ilmoitusjärjestelmät	Tulli/Traficom
Toimeenpano	VTS-palvelut	Väylävirasto/Traficom/Fintraffic
Toimeenpano	Merenkulun turvalaitteet (ATON)	Väylävirasto/Traficom
Täytäntöönpano	Valmius meriympäristövahinkojen torjuntatoimiin	RVL/Syke/pelastuslaitokset
Täytäntöönpano	Päästövalvonta (MARPOL:n mukaisesti)	RVL/Traficom/Poliisi
Täytäntöönpano	Onnettomuustutkinta Suomen aluevesillä	OTKES

3.2.3 Satamavaltiovastuut

Satamavaltion hallinnon tulee tarkastaa sen satamiin saapuvia ulkomaisia aluksia ja tarjota satamakäynnin aikana palveluita, joita meriturvallisuus ja ympäristönsuojelu edellyttävät.

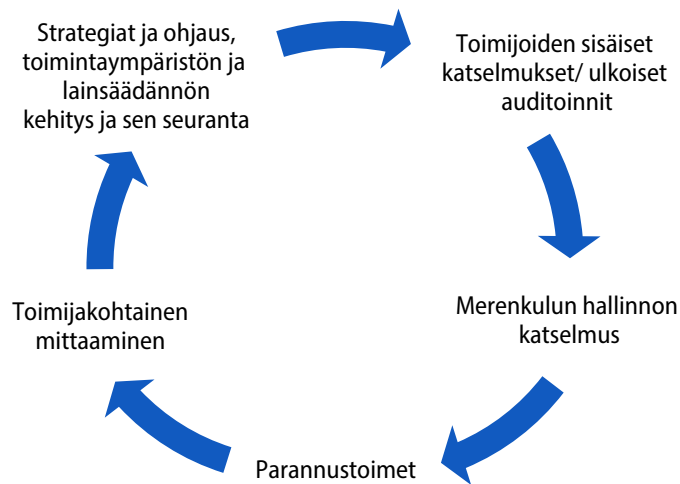
Tehtävän luonne	Operatiivinen tehtävä	Toteuttaja
Toimeenpano	Sataman jätehuoltosuunnitelman hyväksyminen ja valvonta (PRF)	ELY:t
Toimeenpano	Satamavaltiotarkastukset (PSC)	Traficom
Toimeenpano	Merenkulun polttoainetoimittajien rekisteri	Traficom

4 Merenkulun hallinnon jatkuva parantaminen linjausten avulla

Merenkulun hallinnon toimintaa parannetaan jatkuvan seurannan ja vuosittaisen hallinnon katselmuksen perusteella. Eriteltyjä linjauksia voidaan päivittää katselmuksien yhteydessä tehtyjen havaintojen mukaisesti. Hallinnon katselmuksen vuosittaisesta järjestämisestä vastaisi Liikenne- ja viestintävirasto.

Kuvio 3. Merenkulun hallinnon jatkuva parantaminen katselmusta hyödyntäen

Liikenne- ja viestintäministeriö

PL 31, 00023 Valtioneuvosto

Puh. 0295 16001

www.lvm.fi

ISSN PDF 1795-4045

ISBN PDF 978-952-243-723-5

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET